

Άρθρο 16 και ιδιωτική τριτοβάθμια εκπαίδευση

► Της **ΜΕΡΟΠΗΣ ΤΖΟΥΦΗ**, υφυπουργός Παιδείας, Έρευνας & Θρησκευμάτων, αν. καθηγήτρια Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Η ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ εκπαίδευση αποτελεί μια διαρκώς μεταλλασσόμενη και εξελισσόμενη πραγματικότητα, η οποία συναρτάται από την ίδια την επιστήμη, τις διεθνείς πολιτικές εξελίξεις, την οικονομία, αλλά και την επιχειρηματικότητα. Για τον λόγο αυτό, συνιστά πεδίο έντονων ιδεολογικών αναπαράθεσων, αναλύσεων και διαλόγου σε παγκόσμιο επίπεδο.

Στον πυρήνα του ζητήματος εντοπίζεται ο βαθμός εμπλοκής και συμμετοχής του εκάστοτε κράτους και η Ελλάδα δεν θα μπορούσε να απουσιάζει από τον επίμαχο διάλογο. Ειδικότερα, τα τελευταία χρόνια διατυπώνεται η άποψη πως η χώρα μας αποτελεί μοναδική περίπτωση μη λειτουργίας ιδιωτικών τριτοβάθμιων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων.

Ωστόσο, ο θεσμός των κρατικών Πανεπιστημίων μοιάζει να είναι το πλέον επιτυχημένο μοντέλο σε παγκόσμια κλίμακα. Ιδιαίτερα στη Γηραιά Ήπειρο τα κρατικά/δημόσια Πανεπιστήμια είναι κρατικά, διαθέτουν μεγαλύτερο και διαδιαφισηφότο κύρος, ενώ η ιδιωτική τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι συνήθως εστιασμένη σε συγκεκριμένα γνωστικά αντικείμενα (κυρίως business, διεθνείς σχέσεις κ.λπ.).

ΣΤΙΣ ΣΚΑΝΔΙΝΑΒΙΚΕΣ χώρες, που θεωρείται ότι διαθέτουν εξαιρετικά εκπαιδευτικά συστήματα, η τριτοβάθμια εκπαίδευση αποτελεί αποκλειστικά κρατική υπόθεση και παρέχεται δωρεάν. Αντίστοιχα, τα κρατικά/δημόσια Πανεπιστήμια κυριαρχούν σε χώρες όπως

η Ολλανδία, η Γαλλία, το Βέλγιο, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Γερμανία, η Ελβετία, η Αυστραλία και ο Καναδάς. Στις ΗΠΑ λειτουργούν ιδιωτικά μη κερδοσκοπικά Πανεπιστήμια, ωστόσο τα κρατικά απολαμβάνουν μεγάλο κύρος και είναι πολύ περισσότερα.

Αξίζει να σημειωθεί πως σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ, «κατά μέσο όρο, το 84% όλων των κεφαλαίων για την πρωτοβάθμια και την τριτοβάθμια εκπαίδευση προέρχεται απευθείας από δημόσιες πηγές». Συνακόλουθα, η αναγκαιότητα δημιουργίας μη κερδοσκοπικών ή ιδιωτικών Πανεπιστημίων στην Ελλάδα δεν προκύπτει από καμία παγιωμένη διεθνή πρακτική. Αντιθέτως, η ελληνική πραγματικότητα συμπίπτει και ακολουθεί το πνεύμα και την ουσία των περισσότερων επιτυχημένων τριτοβάθμιων συστημάτων σπουδών των αναπτυγμένων χωρών.

Στην κατεύθυνση αυτή, η σημερινή κυβέρνηση μεριμνά -μεταξύ άλλων- για την αύξηση της χρηματοδότησης της δημόσιας τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και έρευνας, την υιοθέτηση νέου τρόπου λειτουργίας των ΑΕΙ, την ενίσχυση

των ιδρυμάτων με προσωπικό (μέλη ΔΕΠ και νέοι ερευνητές), την αύξηση των μεταπτυχιακών και μεταδιδακτορικών υποτροφιών από το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών (ΙΚΥ), καθώς και τον εξορθολογισμό της οικονομικής διαχείρισης των ερευνητικών προγραμμάτων.

ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ αμφιβολία ότι υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης και ζητήματα προς αντιμετώπιση. Η χρόνια υποχρηματοδότηση και υποστελέκωση, τα διοικητικά «πειράματα» παλαιότερων νομοθετικών ρυθμίσεων, η πολυδιάσπαση, οι επικαλύψεις, η υπερεξειδίκευση και η γεωγραφική απομόνωση των ιδρυμάτων δημιούργησαν ένα στρεβλό και απορρυθμιστικό πλαίσιο λειτουργίας.

Στο πλαίσιο αυτό, ο «ενιαίος χώρος τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και έρευνας» αποτελεί τη νέα αρχιτεκτονική για την υπέρβαση των συνθηκών, τη θωράκιση των ιδρυμάτων απέναντι στις κοινωνικές και οικονομικές προκλήσεις, την εξασφάλιση της ακαδημαϊκότητας και την καλύτερη αξιοποίηση του ερευνητικού έργου. Η αρχιτεκτονική αυτή προβλέπει συνέργειες σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο, συντονισμό, εμπλοκή των τοπικών κοινωνιών, δράσεις εξωστρέφειας, δημιουργία νέων τμημάτων και συγχωνεύσεις Πανεπιστημίων και ΤΕΙ ανά περιφέρεια, ώστε να συγκροτηθούν πολυδύναμα ιδρύματα που θα αναπτύξουν κομβικό εκπαιδευτικό και ερευνητικό ρόλο.

Αξίζει να σημειωθεί πως παρά τις οικονομικές αντιξοότητες και την ένταση του φαινομένου «brain drain», δηλαδή της φυγής καλά εξειδικευμένου επιστημονικού προσωπικού προς τις χώρες του εξωτερικού, τα τελευταία χρόνια τα ελληνικά Πανεπιστήμια συνεχώς ενδυναμώνονται και σε επίπεδο φοιτητικού δυναμικού.

ΣΥΜΦΩΝΑ με στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, την περίοδο 2011-2016 οι προπτυχιακοί φοιτητές αυξήθηκαν κατά 36.000 (σύνολο: 203.231), οι μεταπτυχιακοί φοιτητές κατά 21.000 (σύνολο: 52.946), ενώ οι υποψήφιοι διδάκτορες κατά 10.000 (σύνολο: 33.452). Επίσης, βελτιώθηκε σημαντικά το ποσοστό των φοιτητών, όλων των κύκλων σπουδών, που αποφοιτούν επιτυχώς ανά έτος.

Επιπρόσθετα, σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης τίθεται το ζήτημα της συνεργασίας των κρατών-μελών για τη δημιουργία ενός ενιαίου ευρωπαϊκού εκπαιδευτικού χώρου έως το 2025. Ο σχεδιασμός προβλέπει στην ποιοτική εκπαίδευση, τη συνεργασία, την παροχή ευκαιριών στους νέους και τις νέες της Ευρώπης, στοχεύοντας παράλληλα στην επίτευξη υψηλών ποσοστών ολοκλήρωσης

της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (40% μέχρι το 2020), ποσοστό που η χώρα μας έχει ήδη επιτύχει.

Συμπερασματικά, τα οφέλη της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και η κοινωνική κινητικότητα που η παιδεία μπορεί να επιφέρει, αποτελούν βασικά δομικά συστατικά της κουλτούρας του ελληνικού κράτους από τη σύστασή του έως σήμερα. Για την επίτευξη των στόχων πρέπει να πιστέψουμε εκ νέου στο εκπαιδευτικό και επιστημονικό έργο που παράγεται στα ελληνικά ιδρύματα. Ένα έργο που όλο και περισσότερο αναγνωρίζεται παγκοσμίως.

Ανώτατη Εκπαίδευση (Διδακτικό προσωπικό - φοιτητικό δυναμικό)	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016
Μέλη ΔΕΠ	11.531	11.076	10.801	13.176	13.148
Φοιτητές	168.804	168.637	174.039	196.559	203.231
Πτυχιούχοι	31.516	32.430	32.982	33.909	34.491
Μεταπτυχιακοί Φοιτητές	32.255	33.687	36.572	50.758	52.946
Λαβόντες μεταπτυχιακού	9.695	8.900	9.231	11.042	13.276
Υποψήφιοι διδάκτορες	23.371	22.931	23.795	32.925	33.452
Κάτοχοι διδακτορικού	1.726	1.522	1.596	1.802	2.003